

Seminer:
BİLİMSEL YAZIM

BS503 BİLİMSEL NEDENSELLİK VE YAZIM
MSGSÜ Enformatik Bölümü BST/MKE Y. Lisans Programları

PROF. DR. SALİH OFLUOĞLU

KAYNAK/LİTERATÜR TARAMA

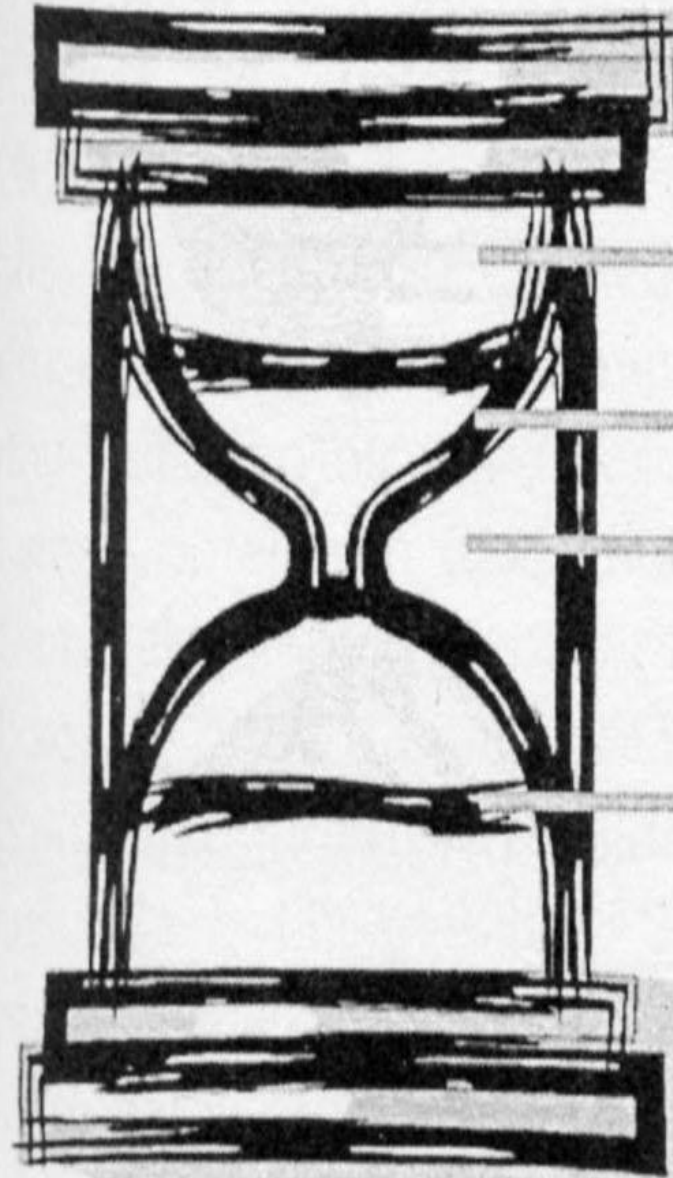

- Bir konuda üretilen yayınlardan oluşan kaynaklar hakkında fikir sahibi olma ve onlara erişim faaliyetidir.

Neden yapılır?

- Ortaya konulan çalışmayı bilimsel bir temele oturtmak

- İlgilenilen konudaki mevcut araştırmaları ve genel eğilimi anlamak
- Literatür üzerinden eksikliği hissedilen bir çalışma alanı bulmak
- Makalede/tezde ileri sürülen görüşler ve kullanılan yöntemi kaynaklarla desteklemek

Araştırma konusu ve alt konularına ilişkin bilgi ve çalışma sonuçlarının kapsamlı olarak taranması

Araştırma problemi alanına ilişkin tarama

Araştırma problemi ile ilgili tarama

Araştırma sonuçlarının yorumlanması ve tartışılması için tarama

KUM SAATİ MODELİ

KAYNAK ARAMA ORTAMLARI

- Basılı kaynaklar
- Elektronik veritabanları ve sayısal kütüphaneler

MSGSÜ elektronik veritabanları

- İnternet/Web üzerinden erişilen kaynaklar

Ulusal Tez Merkezi
<https://tez.yok.gov.tr/>

Google Akademik
<http://scholar.google.com>

Ana Sayfa > ARAŞTIRMA YAYINLAR > KÜTÜPHANE > Elektronik Bilgi Kaynakları > Online Veritabanları

BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ BİRİMİ

ARAŞTIRMA MERKEZLERİ

MERKEZİ ARAŞTIRMA LABORATUVARI

ÖYP

PROJE VERİ TABANI

KÜTÜPHANE

Kütüphane Hakkında
Katalog Tarama
Elektronik Bilgi Kaynakları

Online Veritabanları

- > Deneme Online Veri Tabanları
- > Elektronik Dergiler
- > OverDrive (Sanal Kütüphane)
- > Elektronik Kitaplar
- > Danışma Kaynakları
- > ANKOS Açık Erişim ve Kurumsal Arşivler
- > Elektronik Kaynakların Kullanım Kuralları
- > Üniversite Dışından Elektronik Kaynaklara Erişim
- > RefWorks (Makale ve Atıf Yönetim Aracı)
- > Mendeley (Referans Yönetim Sistemi)
- > Springer Nature "Author Academy" Modülü

Kütüphane Şube Hakkında

Online Veritabanları

ProQuest Dissertations and Theses Global

Kendi alanında tek olan DISSERTATIONS AND THESES GLOBAL tez ve ekonomi, bilim ve teknoloji alanında 1861 yılından günümüze özet, 1997 yılı doktora ve master tezine erişim sağlamaktadır. Erişmek için başlığa tıklayınız

Building Types Online

Building Types Online, Singapur Teknoloji ve Dizayn Üniversitesi'nden Proje mimari açıdan farklı yapı çeşitlerini inceleyen bir veri tabanıdır. Bu kütüphaneler, endüstriyel amaçlı kullanılan binalar gibi farklı yapı tiplerinin grafikleriyle desteklenmiş olup ayrıca her yapının özellikleriyle ilgili konu tarama mevcuttur. Veri tabanı toplamda 850 den fazla araştırma çalışması, 120 den fazla 3500 plan içermektedir. Veri tabanının ilk güncellemesi 2017 yılında olacağı yapılar ve konut yapılarla ilgili eklemeler yapılacaktır. Detaylı arama butonu ve ülke gibi pek çok mimari özelliğe göre araştırma yapılabilmesine olanak sağlar.

Kullanım Kılavuzu:

https://www.degruyter.com/staticfiles/pdfs/User_Guide_Building_Types_Online.pdf

Emerald eJournals Premier

ULAKBİM EKUAL kapsamında erişime açılan ve Emerald Yayınevine ait elektronik yönetim, sosyoloji, çevre, turizm ve taşımacılık gibi çok sayıda konu alan veritabanıdır. Erişmek için başlığa tıklayınız

Kullanım Kılavuzu

EBSCO eBook Academic Collection

Sanat, mimarlık, sahne sanatları, sosyal bilimler, bilgisayar bilimi, ekonomi, tıp, teknoloji ve mühendislik gibi çok sayıda konu alanında yaklaşık 145.500 tane yayıncı

KAYNAK TARAMA: İPUÇLARI

- Araştırılan konuyu kapsayan (eş anlamlılar da dahil) anahtar kelimeleri belirlemek
- Çoğu kez yeni tarihli makalelerden geçmiş makalelere doğru arama yapmak ve sonuçları değerlendirmek.
- Makalelerin kendi kaynakçasından diğer kaynaklara ulaşmak
- Yazar, başlık ve konu üzerinden bağlantı yapmak. NOT/AND/OR vb. sözcüklerle (boolean işlemleri) kaynak sayısını azaltma ve genişletmek
- Uzmanlaşmış dergileri öğrenerek dergi tabanlı aramalar yapmak
- Bulunan literatürü gruplayarak saklamak

BİLİMSEL MAKALE

- Belirli kuralları takip ederek yazılan özgün bilimsel yayındır.
- **Kurallar** : İçerik/Yazım formatı
- **APA standartı** (American Psychology Association)
- Ortak evrensel bir akademik standardın sağlanması
- İçeriğin ilgili başlıklarda aranarak kısa zamanda bulunması
- Makalede kullanılan kaynaklara kolay ulaşım

MAKALE DEĞERLENDİRME

- Makalenin basıldığı yayının saygınlığı nedir?
- Araştırma problemi ve soruları nedir?
- Çalışmanın hipotezi nedir?
- Çalışmada kullanılan kaynak sayısı yeterli midir ve yeterince günceller mi? Kaynakça doğru formatta verilmiş midir?
- Araştırmacı varolan diğer çalışmalara yer verip, kendi araştırmasının bunlara göre özgünlüğünü dile getirmiş midir?
- Makalenin araştırma yöntemi nedir? Hipotez için doğru yöntem midir? Örneklem toplam popülasyonu doğru yansıtıyor mu?
- Veri hangi istatistiksel yöntemler le analiz edilmiştir?
- Araştırmadan sonuçlar ile araştırma hipotezi arasında nasıl bir bağlantı vardır?
- Kullanılan yazım dili yeterince bilimsel midir?
- Makaleden doğan gelecekte gerçekleşebilecek potansiyel çalışma alanlarına yer verilmiş midir?

ARAŞTIRMA MAKALESİ BÖLÜMLERİ

IMRAD

- I: Introduction (Giriş)
- M: Material and Method (Araőtirma Alanı ve Yöntemi)
- R: Result (Bulgular)
- A: And
- D: Discussion (Değerlendirme ve Tartıőma)

+

Özet ve Kaynakça

DERS MAKALESİ

E-TİCARETTE ARTIRILMIŞ GERÇEKLİK UYGULAMALARI

Özet

Anahtar kelimeler

Abstract

Keywords

1. GİRİŞ

1.1 Artırılmış Gerçeklik nedir?

1.2 Artırılmış Gerçeklik ve Sanal Gerçeklik

1.3 Artırılmış Gerçekliğin Kısa Tarihi

1.4 Artırılmış Gerçekliğin Donanımsal Temelleri

E-ticarette Artırılmış Gerçeklik Uygulamaları

Murat SÜMBÜL
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Enformatik Bölümü
g.posta.muratsumbul@yahoo.com

ÖZET

Artırılmış gerçeklik, gerçek dünyanın sayısallaştırılmış görüntüleriyle, bilgisayar ortamında üretilmiş içerikler ile zenginleştirilerek birbirleri ile gerçekçi bir şekilde örtüştürülmesi ve kullanıcıya sunulması sürecidir. Elektronik ticaret ya da kısaca e-ticaret ise, ürün ve hizmetlerin üretimi, tanıtımı, satışı, dağıtım ve ödeme işlemlerinin bilgisayar ağları üzerinden yapılmasıdır. Elektronik ticaret, ticari işlemlerden biri veya tamamının elektronik ortamda gerçekleştirilmesi yoluyla reklam, sipariş ve ödeme, teslimat olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. Çalışmanın amacı artırılmış gerçeklik teknolojisinin, e-ticaret aşamalarında kullanım çeşitlerini ve biçimlerini açıklamaktır.

Anahtar Kelimeler: Artırılmış gerçeklik, e-ticaret, sanal gerçeklik, ticaret, artırılmış gerçeklik uygulamaları, ticaret ve teknoloji, donanım

ABSTRACT

Augmented reality is the process of overlaying digitized real world scenes and computer generated materials, and serving the final product to users. Electronic commerce or e-commerce is executing production, promotion, distribution of services and products via computer networks. Electronic commerce includes advertising and market research, ordering and payment and delivery of product or service. Electronic commerce may include all three or some of the processes above. Aim of this paper is to describe usage of augmented reality through levels of electronic commerce.

Keywords: Augmented reality, e-commerce, virtual reality, commerce, applications of augmented reality, commerce and technology, hardware

1. GİRİŞ

Teknolojik yenilikler ile birlikte ticaret yöntemlerinde ve süreçlerinde birçok değişimler gerçekleşmektedir. Geleneksel ticaret yöntemlerinin pazara ulaşma ve ürün farkındalığı yaratma yetenekleri, elektronik ticaretin sunduğu yeteneklerin yanında kısıtlı kalmaktadır. Firmalar satış rakamlarını yükseltmek, marka isimlerine değer katmak, reklam ve pazar araştırması yapmak ve müşterileri ile ilişkilerini geliştirmek için teknolojiyi, iş süreçlerine dâhil etmeye başlamışlardır. Artırılmış gerçeklik teknolojisi de firmaların son yıllarda kullandığı teknolojilerden biridir. Artırılmış gerçeklik teknolojisi ile üretilen ürün ya da hizmetin pazarlanmasında ve satışında müşterilere farklı ve benzersiz tecrübeler sunulabilir.

1.1. Artırılmış Gerçeklik Nedir?

Artırılmış gerçeklik, gerçek dünyadaki çevrenin bilgisayar tarafından üretilen ses, görüntü ve GPS verileriyle zenginleştirilerek meydana getirilen canlı, doğrudan veya dolaylı fiziksel görüntüdür. Bu kavram kısaca gerçekliğin bilgisayar tarafından değiştirilmesi ve artırılmasıdır. Diğer bir tabir ile gerçek hayat tecrübesi ile sanal dünyanın arasındaki duvarların yıkılmasıdır.

Zenginleştirme gerçek zamanlı gerçekleşir ve çevredeki öğeler ile etkileşim içindedir. Gelişen zenginleştirilmiş gerçeklik teknolojisinin de yardımıyla kullanıcı tarafından bilgi ile etkileşime girebilir ve sözü geçen sayısal bilgi işleme ve ayartmaya elverişlidir. Bulunulan çevreyle ilgili yapay bilgi ve öğeler gerçek dünyayla bağdaşabilir. Zenginleştirilmiş gerçeklik teriminin 1990 yılında Boeing firmasında çalışan Tom Caudell tarafından ilk defa kullanıldığı görülmüştür (Hollerer, & Fejnér, 2004).

Artırılmış gerçeklik teknolojisi temel olarak dört mantıksal adımdan meydana gelmektedir (Carmignani, 2011). (a) Görüntü elde edilmesi: öncelikle, artırılabilecek gerçeklik görüntüsü kamera gibi bir görüntü kaydetme cihazı ya da kafaya takılan bir görme cihazı vasıtasıyla elde edilir. (b) Görüntü tanımlanması: ikinci olarak, elde edilmiş görüntü işlem birimleri ile tanımlanır ve taranır. Bu tarama işlemi görsel içeriğin gösterime ve görüntüye gömülme pozisyonunu belirlemek için

DERS MAKALESİ

Şekil 2.2.2.4.2. Etkileşimli Mağaza Uygulamaları – Süpermarket Uygulamaları

2.2.2.5. Açık Dünya Uygulamaları

Açık dünya uygulamalarının çeşitlenmesi ve kullanım sıklıklarının artması; mobil cihazların kullanım sıklıklarının artması ve sabit donanımların hareketli hale getirilmesi ile eş zamanlı bir gelişim izlemektedir. Günümüzde bulunan açık dünya uygulamalarının önemli faydaları çeşitli konular ile ilgili kullanıcılara etkileşimli ve artırılmış gerçekliğin kullanıldığı bilgileri sunmaktır. Gösterilen bilgilerin çok çeşitli olmasından dolayı farklı ticari faaliyetler ile tümleştirilmesi iş geliştirme uzmanlarının ve girişimcilerin yetenekleri ve ön görüleri ile artırılabilir.

Günümüzde kullanılan uygulamalara örnek verilecek olursa; dış dünyada bulunan bir uygulama kullanıcısı mobil cihazını bir yöne çevirdiği zaman, o yönde bulunan etkinlikleri, kampanyaları, takvimi ya da hizmetleri görebilmekte ve bunlar ile ilgili bilgi alabilmektedir. Başka bir uygulamada ise taşınmazların araması ve bilgilerinin gösterilmesi ile ilgili işlemler yapılabilmektedir.

Şekil 2.2.2.5.1 Açık Dünya Uygulamaları - Junao

2.3 Artırılmış Gerçekliğin Sipariş ve Ödeme Adımında Kullanımı

Artırılmış gerçekliğin sipariş ve ödeme adımlarında kullanılması genellikle uygulamaların son seviye işlemlerinde gerçekleştirilmektedir. Mobil ya da sabit donanımlar ile gerçekleştirilen ürün ya da hizmet tanıtımları somucunda müşteri ürünü ya da hizmeti

beğenir ise sipariş verme ve ödeme işlemlerinin gerçekleştirildiği ara yüzlere yönlendirilmektedir. Ödeme işlemleri ise iki farklı şekilde yapılabilmektedir. Birinci olarak geleneksel bilgi girme formları ile ikinci olarak da artırılmış gerçeklik kullanan banka uygulamaları ile. Bu tip banka uygulamalarında kullanıcılar kredi kartlarını mobil cihazları ile taratarak saniyeler içinde ödemelerini yapabilmektedirler.

Başka türlü sipariş ve ödeme uygulamaları ise yazılı ya da sayısal katalogların kullanıldığı uygulamalardır. Mobil cihazlar aracılığıyla etkileşime geçilen butarz uygulamaları sipariş ve ödeme işlemi katalogun etkileşimli hale gelmesini sağlayan uygulama aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Şekil 2.2.3.1. Artırılmış Gerçekliğin Sipariş ve Ödeme Adımında Kullanımı- Westpac NZ

3.SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Gelişiminin başında olan artırılmış gerçeklik teknolojisini ticari hayatta kendine yer edinmeye başlamıştır. Mobil cihazların kullanım sıklığının artması ve kullanıcı sayısının artmasıyla, artırılmış gerçeklik uygulamalarının kullanımı da artışa geçmiştir. Özellikle e-ticaretin reklam, sipariş ve ödeme, teslimat adımlarında farklı şekillerde kullanılmaktadır. Kullanım şekilleri ve yoğunluğu arttıkça, ticari hacmi de büyümektedir ve firmalar için ticari faaliyetleri genişletme fırsatları sunmaktadır. Ayrıca firmaların ürün ve hizmet tanıtımlarını farklılaştırmakta ve müşteri potansiyellerini geliştirmektedir. Firmalar ürünlerinin depolanmasından, taşınmasına ve tanıtımından satışına kadar olan süreçte teknolojiyi kullanmaktadır. Gelecekteki kullanımların da bir hayli yüksektir ve firmaların bu teknolojiyi etkin şekilde kullanmaları rekabet yeteneklerini arttıracaktır. Artırılmış gerçeklik teknolojisinin günümüzde bellenen yükselişe geçmemesinin ise temel olarak iki sebebi vardır. Birinci olarak firmaların bu teknolojiyi kullanarak doğrudan kara geçememeleri diğeri ise bu teknolojiyi destekleyen donanım sahip mobil cihazların kullanımının hala düşük olmasıdır. Mobil cihaz donanımlarının gelişmesi ile artırılmış gerçeklik uygulamalarının çeşitlili ve kullanımı artacaktır ve artan kullanım ile de firmalara doğrudan kar getirebilecek ürünlere dönüştürüleceklerdir.

4.KAYNAKLAR

Azuma, R. , 1993, Tracking Requirements for Augmented Reality, Communications of the ACM.

Azuma, R. 1997, A Survey of Augmented Reality. In Presence: Teleoperators and Virtual Environments.

Azuma et al. Recent Advances in Augmented Reality. IEEE Computer Graphics and Applications 2002;21: 34-47.

Beier, D., Billert, R., Bruderlin, B., Stüchling, D. and Kleinjohann, B., 2003, Marker-less Vision Based Tracking for Mobile Augmented Reality. In Proceedings of the Second IEEE and ACM International Symposium on Mixed and Augmented Reality.

Bimler, O. and Raskar, R. , 2005, Modern approaches to augmented reality. In Proceedings of the International Conference on Computer Graphics and Interactive Techniques.

Cawood, S. and Fiala, M. 2008, Augmented Reality, A Practical Guide. The Pragmatic Bookshelf.

Chi-Yin Yuen S, Yaoyuneyong G, Johnson E. , 2011, Augmented reality: An overview and five directions for AR in education. Journal of Educational Technology, Development and Exchange.

Cho, Y. and Neumann, U. , 1998, Multi-ring color fiducial systems for scalable fiducial tracking augmented reality. In Proceedings of the Virtual Reality Annual International Symposium.

Claus, D. and Fitzgibbon, W. , 2004, Reliable fiducial detection in natural scenes. In Proceedings of the 8th European Conference on Computer Vision (ECCV 2004).

De Koster, René et al., 2006 Design and control of warehouse order picking: A literature review. European Journal of Operational Research, 182

European Commission, 2011. Transport 2050: The major challenges. The key measures.

Fitzgerald E. et al., 2012. Augmented reality and mobile learning: the state of the art. Proceedings of the 11th International Conference on Mobile and Contextual Learning 2012, Helsinki, Finland, October 16 -18.

Jo, A., Ishikawa, A., Shimizu, N., H., Kawakami, N., Sakai, S., 2009, AR@Cra: A

marker based augmented reality system for force distribution input. In Proceedings of the International Conference on Advances in Computer Entertainment Technolog.

Kato, H. and Billinghurst, M. 1999, Marker tracking and hmd calibration for a video-based augmented reality conferencing system. In Proceedings of the 2nd IEEE and ACM International Workshop on Augmented Reality.

Klopfer E. , 2008, Augmented Learning: Research and design of mobile educational games. MIT Press, Cambridge.

Liarokapis F. , 2012, Augmented Reality Interfaces for Assisting Computer Games University Students. Bulletin of the IEEE Technical Committee on Learning Technology.

Liarokapis F, Falk Anderson E. , 2010, Using Augmented Reality as a Medium to Assist Teaching in Higher Education Proceedings of the 31st Annual Conference of the European Association for Computer Graphics (Eurographics 2010), Education Program, Eurographics Association, Norrköping, Sweden.

Milgram, P. and Kishino, F. , 1994, A Taxonomy of Mixed Reality. Visual Displays. IEICE Transactions on Information Systems.

Radu I. , 2012, Why Should My Students Use AR? A Comparative Review of the Educational Impacts of Augmented Reality. In Proceedings of the IEEE International Symposium on Mixed and Augmented Reality, Atlanta, Georgia

Wang X. , 2012, Augmented Reality: a new way of augmented learning. Magazine eLearn: ACM New York, NY.

Zhou F, Been-Lim Duh H, Billinghurst M. 2008. Trends in Augmented Reality Tracking, Interaction and Display: A Review of Ten Years of ISMAR. Cambridge, UK: 7th IEEE and ACM International Symposium on Mixed and Augmented Reality (ISMAR 2008).

URL #1, <https://blogit.realwire.com/Research-Shows-The-Power-Of-Augmented-Reality-As-A-Sales-Tool>, Research Shows The Power Of Augmented Reality As A Sales Tool, 18/12/2015

URL #2, <http://www.forbes.com/sites/ciocentral/2012/01/30/solving-the-product-return-problem-in-consumer-gizmos/>, Solving the Product Return Problem in Consumer Gizmos, 18/12/2015

4.KAYNAKLAR

Jo, A., Ishikawa, A., Shimizu, N., H., Kawakami, N., Sakai, S., 2009, AR@Cra: A

DERS MAKALESİ

KULLANICI ARAYÜZÜ TASARIMI: FARKLI KÜLTÜREL-BİLİŞSEL ÖZELLİKLERİN TASARIM VE KULLANILABİLİRLİK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİ İNCELEYEN BİR İÇERİK ANALİZİ

Özet

Anahtar kelimeler

Abstract

Keywords

1. GİRİŞ

MSGSÜ . ENFORMATİK BÖLÜMÜ/BOST . BİLİŞSEL NEDENSELLİK VE YAZIM

KULLANICI ARAYÜZÜ TASARIMI: FARKLI KÜLTÜREL-BİLİŞSEL ÖZELLİKLERİN TASARIM VE KULLANILABİLİRLİK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİ İNCELEYEN BİR İÇERİK ANALİZİ

Kadir ERTEN
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Bilgisayar Ortamında Sanat ve Tasarım Bölümü
e-posta: kadir.erten@ogr.msgsu.edu.tr

ÖZET

İnternet ve mobil cihazların kullanımının yoğunlaşması, beraberinde küresel ve büyük bir pazar oluştururken, bu durum İnsan-Bilgisayar etkileşimi üzerine yapılan araştırmaların sayısında belirgin bir artışa sebep olmuştur. Dünya çapında bilgi servislerinin sayısının gün geçtikçe artması, bu uygulamalar tasarlanırken uygulamaları kullanan insanların kültürel farklılıklarının gözlemlenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada öncelikle kullanıcı arayüzü kavramı üzerine durularak, kültür kavramı incelenecektir. Ardından kültürel yaklaşımın arayüz tasarımı üzerindeki etkilerine odaklanılacak ve son olarak kültür-arayüz ilişkisi üzerine sonuçlar ve öneriler aktarılacaktır.

Anahtar Kelimeler: kullanıcı arayüzü, kültürel farklılıklar, arayüz tasarımı, kullanılabilirlik, küreselleşme

ABSTRACT

The growing use of the Internet and mobile devices has created a global and massive market. This has led to a significant increase in the number of studies on Human-Computer interaction. The increasing number of information services around the world suggests that it is necessary to observe the cultural differences of the people who use the services while designing these applications. In this study, firstly the concept of user interface and the concept of culture will be emphasized. Then effects of cultural approach on interface design will be examined. Finally, the conclusions and recommendations on the culture-interface relationship will be shared.

Keywords: user interface, cross-cultural diverse, interface design, usability

1.GİRİŞ

Akıllı telefonların ve İnternet teknolojilerinin sayesinde günümüzde bilgiye ve servislere kolayca erişilebilmesi, dünyayı daha global bir hale getirirken, mobil servislere erişebilen insan sayısı da günden güne artmaktadır. 2016 yılında 2 milyar 100 milyon kişinin akıllı telefon kullandığı bilgisine sahip olmakla birlikte 2020 yılında bu rakamın 2 milyar 870 milyona çıkacağı öngörülmektedir (Statista.com, 2016). Mobil servislere erişimin bu kadar yaygınlaşması, arayüz tasarımı ile uğraşan kişilerin kullanılabilirlik, kullanıcı deneyimi ve kullanıcı arayüzü gibi konuların kültürel bağlamı üzerine daha çok fikir üretmelerini sağlamaktadır.

Kültürel farklılıkların kullanılabilirlik üstündeki etkileri üzerine çalışmış birçok araştırma göstermektedir ki, farklı kültürden insanlar birbirlerinden farklı yollarla düşünür ve davranırlar (Plocher, 2012; Hoft, 1996; Hofstede 1991). Onların davranış biçimlerini ve tercihlerini anlamak, global pazar için küçümsenmeyecek derecede önemlidir. Bu farklılıkların kökenine inmek için de kültür kavramını ve alt açılımlarını odak alan gözlemler ve deneyler uygulanmaktadır. Bugüne kadar birçok kişi, kültür üzerine yapılan araştırmaların temel alındığı sınıflandırma çalışmalarının, bu tarz kullanıcı testlerinde kullanılmak için fazla kışkırtılmış ve katı olduklarını iddaa etmiştir. (Fitzgerald, 2004; Bourges-Waldeg & Scrivener, 1998; Jagne, 2004). Öte yandan birçok farklı araştırma da Hofstede'nin kültürel ölçeklerini kullanarak yaptıkları çalışmaların sonucu olarak kültürel farklılıkların kullanılabilirlikle bir çok farklı açıdan bağı olduğunu kanıtlamıştır (Ford, 2005; Straub, 1997; Smith, 2003).

Son kullanıcıyla doğrudan etkileşim halinde olan arayüzler kullanıcıya ifade ettikleri bakımdan içeriği, kapsamı ve tasarımıyla önemli bir ilgi alanıdır. Dünyanın ve pazarın günden güne küreselleşmesi, günümüzde küresel tasarım ve kültürel adaptasyon gibi konuların önemini arttırmaktadır. Çalışma içerisinde ağırlıklı olarak karşılaşılan noktalar, kültür ölçekleri çerçevesinde daha global ve kullanıcı dostu arayüzler

DERS MAKALESİ

2. KULLANICI ARAYÜZÜ

2.1 Kullanıcı Arayüzünün Kısa Tarihi

2.2 Kullanıcı Arayüz Yapısı

oluşturabilmenin mümkünlüğü ve kültürel faktörlerin kullanılabilirlik üzerindeki etkileri olacaktır.

2.KULLANICI ARAYÜZÜ

İnsan-makine birlikteliğinin bir sonucu olarak ortaya çıkan ve ikisi arasındaki etkileşimin yaşandığı alana kullanıcı arayüzü denir. Amacı kullanıcıyı ve/veya operasyonu daha etkili ve basit bir hale getirerek kullanıcıya ulaşmaktır. Bu sınırları geniş kavramı örneklendirecek olursak, bilgisayar işletim sistemi kontrolörlerini, el ile kontrol mekanizmalarını, ağır makinelerdeki operatör konsollarını ve süreç kontrol komponentlerini sayabiliriz. Ergonomi, psikoloji ve sosyoloji gibi disiplinler, arayüz tasarımı sürecini doğrudan ve/veya dolaylı olarak etkiler. Arayüz tasarımı hedefli kullanıcıya amacına ulaşmaya çalıştığı yolda daha kolay, etkili ve kullanıcı dostu bir deneyim sunmaktır. Yani kullanıcı, deneyim esnasında minimum girdi ile hedeflediği noktaya en kısa yoldan ulaşabilmelidir.

2.1 Kullanıcı Arayüzünün Kısa Tarihi

Günümüzde toplumun her kesiminden insanın kullanıcı sıfatıyla arayüzlerle içli dışlı olduğuna tanık olsak da bu durum önceden böyle değildi. İlk bilgisayar, bilgisayar operatörleri ve programcıların kullanması amacıyla tasarlanmıştır. Onları kullanacak kişiler onlarla çalışmayı öğrenmeye hevesli ve uzman sıfatıyla çalışacak kimselerdi. Teknoloji gelişirken başta hedef kitle aynı kaldı fakat bu süreçte klavye ve monitörün ortaya çıkmasını önemli bir gelişme olarak okuyabiliriz. İnsanın kelimeleri yazılı veya sesli olarak ifade ederek çevresiyle iletişim ve etkileşim kuran bir canlı olmasından ötürü bilgisayarla olan bu etkileşimi programlama dillerini ortaya çıkardı. 1960'lı yıllarda Doug Engelbart'ın fareyi icadı, objeleri seçmeye ve işaret etmeye yarayan yeni bir etkileşim modeli sundu (Zhai, 1998). Bu sayede karmaşık klavye komutlarını kullanma zorunluluğu ortadan kalkarken aynı zamanda insanlar ekrandaki bir objeyi başka bir konuma kolaylıkla sürükleyebilme imkanına sahip oldular. Bu durum arayüz tasarımcılarının menü tasarımı yapabilmelerinin önünü açtı. Artık bilgisayar kullanmak için bir bilgisayar uzmanı olmak gerekmiyordu.

1970'lerde Xerox firması kullanıcı arayüzü kavramını bir adım öteye götürerek Grafikselleştirilmiş Kullanıcı Arayüzünü geliştirdi (Reimer, 2005). Ekranda görülebilen çok benzer bir çıktı alabileceğiniz ortamları tanımlayan, Ne Görüyorsan Onu Alırsın (WYSIWYG, "What You See Is What You Get") tarzında çalışan bu arayüzlerin ortaya çıkışı, Xerox bünyesinde bir deney süreci olarak başlamış,

sonucunda ise Xerox yazıcılarının baskı dokümantasyonunu kontrol eden bir araç olarak kullanılmaya devam etmiştir.

1984 yılında Apple Macintosh'u çıkardığında dünyaya bilgi işlemenin yeni bir türünü sunmakla kalmayıp, herkesin günlük işlerinde kullanılabileceği bir Kişisel Bilgisayar konsepti yaratmış oldu. Apple'ın Macintosh'unu Microsoft'un Windows'u takip etti. İşletim sistemi Windows95 ile beraber bilgisayarlar yaygın olarak kullanılmaya başlamıştı. Teknoloji gelişip kullanımı daha kolay bir hale geldikçe daha da popülerleşti. Daha çok popülerleştiği için de teknolojinin arkasındaki teşvikler kullanımı daha da anlaşılabilir ve kolay kılmak için çalışmaya başladılar. İnsanların teknolojiye adapte olması iletişim, bilgi ve reklam gibi pazarlar için büyük bir önem teşkil ediyordu. Ayrıca İnternet teknolojilerindeki hızlı ilerlemeler kullanıcı arayüzlerinin geçirdiği evrimi tetikleyen bir başka unsurdur. WWW (World Wide Web)'in hayatımıza dahil olarak oturduğumuz yerden bir çok bilgiye ve servise hızlı bir şekilde erişebilmemizi sağlaması önemli bir gelişmeydi.

Şekil 2.1.1 Apple tarafından geliştirilen birinci nesil iPod

Bilgisayarlar dışında telefonların da bir süre sonra daha fazla tuşlu ve dijital ekranlı bir yapıya bürünmesiyle insanlarla olan etkileşimi arttı. Mikro-elektro-mekanik sistemlerin gösterdiği gelişme ile boyutlarında yaşanan küçülmeler sayesinde zamanla telefonların görünümleri, arayüzleri hatta kullanım şekilleri dahi değişecekti. İlk akıllı telefonlar, telefondan daha çok kişisel dijital asistanlar olsa da fonksiyon olarak Stylus denilen kalem benzeri araçla dokunmatik bir girdi sistemini kullanması ile farklılaşıyordu. Doksanların sonuna doğru Apple iMac, iBook ve iPod'u geliştirdi. Ayrıca Mac OS X işletim sistemi üzerine de geliştirmelere devam eden Apple 29 Haziran 2007'de iPhone'u piyasaya sürdü. Görsel

DERS MAKALESİ

3. KÜLTÜR KAVRAMI

3.1 Kültür Metamodelleri

3.2 Kültür Modelleri

3.3 Hofstede'nin Kültür Yaklaşımları

3.3.1 Güç Aralığı

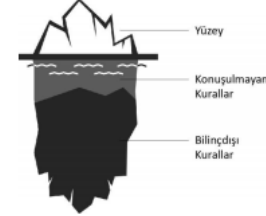
3.3.2 Erkeksilik ve Kadınsılık

3.3.3 Bireycilik ve Toplulukçuluk

3.3.4 Belirsizlikten Kaçınma

3.3.5 Uzun/Kısa Dönem Eğilimi

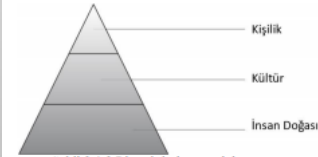
Kültürel özelliklerin geri kalan yüzde 90' ı ise görünür olmadığından gözden kaçması kolay, tanımlanması ve incelenmesi ise daha zordur.

Şekil 3.1.1 Aysberg kültür model şeması

- Yüzye: Lisan, yiyecekler, sanat, ritüeller, giyim, biçimleri vb. incelenerek gözlemlenebilen kısımdır.
- Konuşulmayan Kurallar: Belirsizlerdir ve anlam yükleyebilmek için durum bağlamına ihtiyaç duyarlar.
- Bilinçdışı Kurallar: Bilincin berisinde konuşlanmış, gözlemlenmesi zor kurallardır.

Hofstede'nin 3 katmanlı Piramit Modeli insanın doğasıyla kişilik özellikleri arasında kültürün yer aldığını şematize eder.

Şekil 3.1.2 Piramit kültür model şeması

- Kişilik: Bireyin kendisine özgü, öğrenilmiş ve kalıtsal
- Kültür: Bir topluluğa ya da insan grubuna özgü. Öğrenilmiş ve kalıtsal olmayan
- İnsan Doğası: Tüm insanlara özgü. Evrensel ve kalıtsal, öğrenilmiş değil

Stuart ve Bennett tarafından ortaya atılan iki katmanlı model nesnel ve öznel kültürü kapsar (Stuart, 1991). Nesnel kültür, toplumların sahip olduğu edebiyat, sanat, el sanatları, ekonomik sistem, sosyal gelenekler, siyasi yapılar ve süreçler ile oluşan, gözlemlenebilir, üzerine çalışılması mümkün ve somut bir düzlemde. Buna karşın öznel kültür, kültürün varsayımlar, değerler ve düşünce kalıpları gibi özelliklerini inceleyen psikolojik bir düzlemde. Subjektif kültürün

bilinçdışı bir farkındalık yapısı olmasından ötürü araştırılması zor bir konudur. Objektif kültür, subjektif kültürün dışsalıyla ortaya çıkmasından ötürü, insanın günlük yaşamında soyutlanmış bir biçimde gözlemlenebilir.

Bu metamodeller, çalışmanın doğrultusu ile ilgili olarak hangi kültür katmanına göz atmamız gerektiği konusunda bize yön gösteren modellerdir. Yaklaşımlar gösteriyor ki, kültürün çok katmanlı bir yapısı vardır ve açıkça gözlemlenen kısım, bütünü yaklaşık olarak yüzde 10'luk kısmına tekabül etmektedir.

3.2 Kültür Modelleri

Kültür modelleri, kültürel verileri organize etmek için kültürel ölçekleri kullanarak, daha detaylı bir bakış açısı sağlar (Evers, 2001). Hoft, Victor, Hall, Trompenaars ve Hofstede tarafından geliştirilen dört kültür modelinden bahsetmektedir (Hoft, 1996). Bu modeller uzun yıllardan beri yapılan deney ve gözlemlerde, anketlerde araştırmalarda, odak gruplarında test edilmiş modellerdir.

Victor	Trompenaars
- Ulan	- Evrenselcilik / Tikelcilik
- Çevre ve Teknoloji	- Nötr / Duygusal
- Sosyal Organizasyon	- Bireysellik / Toplulukçuluk
- Anlamlandırma Biçimi	- Özgü / Dağınık
- Otorite Kavramı	- Başarı Algısı
- Sözsüz Davranışlar	- Zaman
- Zaman Kavramı	- Çevre

Hall	Hofstede
- İletim Hızı	- Güç Mesafesi
- Anlamlandırma	- Maskülenlik / Femininlik
- Uzam	- Bireysellik / Toplulukçuluk
- Zaman	- Belirsizlikten kaçınma dürtüsü
- Bilgi Akışı	- Zaman Oryantasyonu
- Faaliyet Zinciri	

Tablo 3.2.1 Hoft'un kültür modelleri tablosu

Tabloda yansıtılan ölçekler, bir önceki bölümde incelenen metamodellerin içeriğiyle alakalı bir bağlamdadır. Bir çok araştırmacı tarafından sistematik sınıflandırmada kullanılan geçerli ve kullanışlı ölçekler olmakla birlikte, özellikle Hofstede'nin ölçekleri, ürün tasarımı ve kullanıcı davranışları arasındaki bağlantı üzerine çalışmak için daha elverişli ölçeklerdir (de Mooij, 2003).

3.3 Hofstede'nin Kültür Yaklaşımları

1980'lerin başında kültür üzerine, 53 farklı ülkedeki IBM çalışanlarının da dahil olduğu bir çok istatistiksel araştırma ve anket yapan Hollandalı kültür antropolojisti Geert Hofstede, kültürlerin değişiminin bazı temel ölçeklere bağlı olduğunu savunduğu teorisini formüle etti. Doksanı yıllarda araştırmasının daha erişilebilir bir versiyonunu

DERS MAKALESİ

4. KÜLTÜR FARKLILIKLARININ KULLANICI ARAYÜZÜ TASARIMI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

4.1 Birinci Araştırma

4.2 İkinci Araştırma

4.3 Üçüncü Araştırma

3.3.5 Uzun/Kısa Dönem Eğilimi

Bu boyutta geleceğe verilen değerle geçmişe verilen değer arasındaki fark dikkate alınır. Bir kültürün üyelerinin materyal, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarının tammininde yaşanan gecikmeleri kabul edecek ya da etmeyecek şekilde davranması ile karakterize edilir. Uzun döneme odaklı toplumlarda kişiler geleceğe yönelik hareket ve tavırlara değer verirler. İsrar, azim, tutumluluk, utanç bu toplumlarda baskın olan kavramlardır. Kısa döneme yönelen toplumlarda geleneksel değerlere bağlılık ve haysiyet önemlidir. Bugüne ve geçmişe bağlı, eskiye dayanan hareket ve tavırlara değer verilir. Kuraleli yaklaşımlar, geleneklere saygı, değişime direnç gibi kavramlar öne çıkar. Uzun döneme yönelen batılı toplumlarda bir konunun özine inmek ve analitik düşünmek önemlidir. Kısa dönem odaklı kültürler çabuk sonuçlar bekler. Uzun dönem odaklı kültürler uzun vadeli hedeflere doğru istikrarlı bir ilerleme olmasını tercih ederler. Uzun döneme odaklı kullanıcılar yaşlı insanların ve erkeklerin, gençlere ve kadınlara göre daha fazla yetkiye sahip olduğuna inanmaktadır. Eğitime ve becerileri geliştirmeye, çalışkan ve kanaatkar olmaya önem verirler. Yeni şeyleri anlamak için sabır göstermenin önemli olduğu kanısındadırlar. Buna karşın kısa döneme eğilimi kullanıcılar ilişkilerin çeşitliği ve bircesitliliği vurgularken, çabuk sonuç alabilme yetisine sahiptirler.

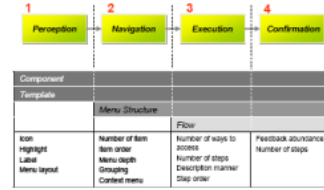
4. KÜLTÜR FARKLILIKLARININ KULLANICI ARAYÜZÜ TASARIMI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Kullanıcı arayüzü, kullanıcı ile bilgisayarın etkileşime girdiği alandaki araç olduğundan, kullanıcının kendine has iletişim yöntemlerine ayak uydurabilmelidir. Kullanıcı ve sistem arasındaki etkileşim, kullanıcının bilişsel faaliyetleri açısından aşamalı bir şekilde gerçekleşir. Kullanıcılar öncelikle sistemin sunduğu seçenekleri algılar ve uygulanabilirliğini kontrol eder. Ardından kullanıcılar görevleri yerine getirir, görevin tamamlanıp tamamlanmadığını onaylar ve tüm bunların sonucunda sistemden bildirim bekler. Süreç boyunca aşamalar ilerledikçe kültürel etki artmaktadır (Galdo, 1996). Görevleri yerine getirmek için etkileşimli sistemlerin kullanılması sistem ile kullanıcı arasındaki iletişimi gerçekleştirir. İnsanlar, ulusal kültüre dayalı spesifik bir sosyal çevrede yaşadıkça oluşmuş düşünce, davranış ve iletişim kalıplarını öğrenirler (Massey, 2001). İletişim tarzı ve yöntemi bir kültürün genel kalıplarını ve değerlerini temsil eder. Bu sebeplerden ötürü kültür kısmen de olsa kişinin iletişim ve etkileşim tercihlerini önceden etkiler.

Bu çalışmada gerçekleştirilecek olan içerik analizi dahilinde Hofstede'in ölçeklerini test etmiş olan üç farklı çalışma incelenecektir.

4.1 Birinci Araştırma

Kim ve Lee (2005), Hofstede ve Hall'ün kültür ölçeklerini temel alarak yaptıkları çalışmada kültürel farklılıkların farklı kültürel geçmişe sahip kullanıcıların cep telefonu kullanım performansını nasıl etkileyebileceğini araştırmış ve kültürel farklılıklara uyum sağlayabilen ara yüzlerin tasarlanması için yollar geliştirmişlerdir. Araştırma, kullanıcının bilişsel aktivitelerine göre sistem ve kullanıcı arasındaki ilişki sürecini; algılama, navigasyon, uygulama ve onaylama olmak üzere dört basamakta incelemiştir.

Şekil 4.1.1: Etkileşim aşamaları ve kullanıcı arayüz elementleri ilişkisi

Kültürel farkları inceleyen hipotezini oluşturmak için 'İkon stili', 'Vurgulama', 'Geri Bildirim Sıklığı', 'Menü yapısı (derinlik)' ve 'Açıklama biçimi' olarak beş kullanıcı arabirimi ögesi tanımlanmıştır. Halihazırda Kore'de ve Amerika'da ki mevcut cep telefonlarında kullanılmakta olan menü simgelerinin toparlayıp, simgeleri benzetim şekilleri ve ikonsal referans yöntemlerine göre sınıflandırmışlardır. Sonuç olarak ikonlar 'soyut ikonlar, yarı-somut ikonlar ve somut ikonlar' olarak 3 farklı grupta kategorize edilmiştir.

REFERENTS	ABSTRACT SET 1	SEMI SET 2	CONCRETE SET 3
1. Call Log			
2. Message			
3. Downloads			
4. Voice Recording			
5. Web			

Şekil 4.1.2: Soyut, yarı-somut ve somut ikon setleri

DERS MAKALESİ

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

4. KAYNAKLAR

MSGSÜ . ENFORMATİK BÖLÜMÜ/BOST . BİLİMSSEL NEDENSELLİK VE YAZIM

puanlamaları görmek isteme ve yüksek puanlı içeriği seçme eğiliminde oldukları gözlemlenmiştir. Ayrıca Koreli kullanıcıların birçok insan tarafından tercih edilen içeriği kullanırken daha az endişe hissettiği ve popüler içerikleri kullanarak arkadaşlıklar kurmak istediği gözlemlenmiştir. Bu nedenle, kolektivist yapıdaki Koreliler'in diğer gruplardan farklı olarak diğer insanlara bağlı olduklarını hissetmelerini sağlayan hizmetleri kullanmayı daha fazla tercih ettikleri gözlemlenmiştir. Son olarak sıralanan tasarım niteliklerinden biri olan en az adımla sonuca gitmek ve kısayol kullanımı tüm kullanıcılar tarafından önemli en çok vurgulanan adım olarak gözlemlendiğinden kültürel manada herhangi bir farklı yorumlanmamıştır.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

İnsanların davranış ve düşünce yönetimlerini yaşadıkları çevreye bağlı olarak etkileyen kültür kavramı, insan-bilgisayar etkileşimi kapsamında da araştırmaya değer bir kavramdır. İnternet üzerinde Çince ve İngilizce dışında kullanılan diller %52.9'luk büyük bir paya sahiptir (Statista.com, 2016). Özellikle global pazar içerisindeki firmaların geliştirdikleri mobil servis hizmetlerinde bu büyük oranı göz ardı etmemeleri önemli bir husustur. Kültürlerarası analiz ve tasarım konuları ile uğraşan geliştiricilerin planlama aşamasında daha bütünsel düşümleri için bu konuya has çeşitli kontrol listelerine ve yönergelere ihtiyaçları olacaktır.

Bu makale kapsamında incelenen araştırmalar belli başlı kısıtlarla karşılaşmışlardır. Bunlardan ilki araştırmalarda kullanılan kişi sayısının azlığıdır. Araştırmaları daha fazla ülkeden daha fazla sayıda kullanıcıyla tekrar etmek daha farklı ve çarpıcı sonuçlar doğurabilir. Ayrıca çalışmalar mobil servislerin farklı ülkelerde kullanım kısıtları ve ekonomik sebepler nedeniyle gerçek bir cep telefonu ortamında gerçekleştirilmiştir. Daha gerçekçi bir ortamda uygulanan testlerden daha farklı sonuçlar alınabilir. Ek olarak kültürler, Hofstede'nin yaklaşımında olduğu gibi; ülkeler arasında gözlemlenen farklılıkların tek unsuru olmayabilir. Farklılıklar, teknolojik altyapı, ekonomik durum, fiziksel çevre gibi faktörlerden kaynaklı da olabilir. Bu etmenlerin tümünün veya birkaçının araştırmanın amacına göre hesaba katıldığı çalışmalar daha verimli sonuçlar doğurabilirler.

Tüm bu ve benzeri sınırlamalara rağmen, çalışmalar değerli teorik ve pratik sonuçlar içermektedir. Teorik bir perspektiften bakıldığında, çalışmalar mobil veri hizmetleri için önemli tasarım niteliklerini sunmakla kalmayıp, bu nitelikler ile birey ve ülke bazında kültürel özellikler arasındaki ilişkileri tanımlamaktadır. Ayrıca çalışmalar, insan-

bilgisayar etkileşimi alanındaki bilgilerimizi kültürel boyut kavramını da ekleyerek genişletmektedir. Araştırmalar esnasında ünlüde ilgili kullanıcı geribildirimini değerlendirmek üzere kullanılan modellerin neredeyse tamamı kültür ölçeğiyle bağlantılı sonuçlar vermiştir. Çalışmalar, ülke bazında daha önceden ölçülmüş kültürel ölççekler üzerinden ilerlediği için, şirketler benzer çalışmalarını diğer ülkeler üzerinde uygulayarak farklı sonuçlar elde edebilirler. Ayrıca çalışmalarda kullanılan kültürlerarası araştırma metodları ileriki kültür bağlantılı araştırmalarda bir araç olarak da kullanılabilirler. Kullanıcı ararbirimlerinin kültürel analizi üzerine yapılan çalışmaların sayısı arttıkça ortaya çıkan sonuçlar, kültürel yaklaşımları fazla katı bulan görüşleri haksız çıkarabilir ve kullanılabilirlik, estetik, duygusal deneyim hakkındaki varolan varsayımların tekrar gözden geçirilmesini sağlayabilirler.

6.KAYNAKLAR

Bodker, K., 1991. Pederson, J. , *Workplace Cultures: Looking at Artifacts, Symbols, and Practices* , *New Jersey*.

Borgman, C.L., 1986. The User's Mental Model of an Information Retrieval System: an Experiment on a Prototype Online Catalog. *International Journal of Man-Machine Studies*.

Bourges-Waldeg, P. , Scrivener, S.A.R., 1998. Meaning, the central issue in cross-cultural HCI design., *Interacting with Computers*.

Cho, B., Kwon, U., Gentry, J.W., Jun, S., Kropp, F., 1999. Cultural Values Reflected in Theme and Execution: A Comparative Study of U.S. and Korean Television Commercials. *Journal of Advertising*, 59-73.

Choi, B., Lee, I., Kim, J., Jeon, Y., 2005. A Qualitative Cross-National Study of Cultural Influences on Mobile Data Service Design. *Small Devices* 2, 661-670.

de Mooij, M., 2003. Consumer Behavior and Culture: Consequences for Global Marketing and Advertising. *Thousand Oaks, CA: Sage Publications*.

Evers, V., 2001. Cultural Aspects of User Interface Understanding: An Empirical Evaluation of an E-Learning Website by International User Groups. *University of Amsterdam*.

ANLATIM DİLİ

Amaç, verilmek istenen mesajı:

- Bilimsel hassasiyet ve doğrulukta
- Tekrarlardan kaçınan
- Özlü ve tarafsız anlatım

ile aktarmaktır.

.... daha genç bir teknoloji olmasına rağmen, heyecan verici süreçte, hızla ilerlemektedir.

.... Gariptir ki, farklar anlamlı değildi.

.... Aklıma gelen birkaç projesi şunlardır:

....Bugüne kadar yapılan çalışmaların büyük bir kısmında, sürdürülebilir yapılaşma sadece çevresel ve fiziksel açılardan ele alınmıştır (kaynak ??)

MSGSU TEZ YAZIM KILAVUZU

<http://www.msgsu.edu.tr/faculties/fen-bilimleri-enstitusu>

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	PROGRAMLAR	TEZ	BAŞVURU	FORMLAR - BELGELER	YAYINLAR	AKADEMİK TAKVİM
-------------------------	------------	------------	---------	--------------------	----------	-----------------

TEZ YAZIM KILAVUZU

MSGSU TEZ ŞABLON

MSGSÜ Lisansüstü Tez Eser Metni Yazım Klavuzu

Şablon Ek1A

Şablon Ek1B

Şablon Ek2A

Şablon Ek2B

Şablon EK3

Şablon Ek4

Şablon Ek5A

Şablon Ek5B

Şablon Ek6

Şablon Ek7

Şablon Ek8

Şablon Ek9

Şablon Ek10

**MİMAR SİNAN GÜZEL
SANATLAR ÜNİVERSİTESİ**

FBE – SBE – GSE

TEZ / ESER METNİ YAZIM KILAVUZU

2017

KAYNAK GÖSTERİMİ: NUMARALAMA

Kaynaklar metin içinde geçtikleri sıraya göre [] parantez içinde numaralandırılır. Daha önce numara verilen kaynağa tekrar atıfta bulunmak istenirse önceki numarası kullanılır.

- Yazar adı cümlenin doğal bir parçası olarak kullanılmışsa yayın yılı parantez içinde belirtilir.
Gürkaynak [4] kimyasal çözeltiler üzerinde yapmış olduğu ...
- Yazar adı cümlenin doğal bir parçası olarak kullanılmamışsa yazar adı ve basım yılı parantez içinde verilir.
En son çalışmalar [3, 6, 20] uygulamanın ..
- İki yazarın bulunması durumunda her iki yazarın soyadı da kullanılır.
Keleşoğlu ve Öztoprak [11] yumuşak dolgular üzerinde ...
- İkiden fazla yazar olması durumunda ilk yazarın soyadını "ve diğ." ifadesi takip eder. Bozbey ve diğ. [5] tarafından öne sürülen ...

KAYNAK GÖSTERİMİ: APA

Kaynaklar metin içinde yazar soyadı ve tarih belirtilerek verilebilir. Kaynaklar sayfasında yazar soyadına göre alfabetik olarak sıralama yapılır.

- Yazar adı cümlenin doğal bir parçası olarak kullanılmışsa yayın yılı parantez içinde belirtilir.
Gürkaynak (2002) kimyasal çözeltiler üzerinde yapmış olduğu ...
- Yazar adı cümlenin doğal bir parçası olarak kullanılmamışsa yazar adı ve basım yılı parantez içinde verilir.
En son çalışmalar (Pinar, 2003) uygulamanın ...
- İki yazarın bulunması durumunda her iki yazarın soyadı da kullanılır.
Cinicioglu ve Keleşoğlu (1993) yumuşak dolgular üzerinde ...
- İkiyden fazla yazar olması durumunda ilk yazarın soyadını "ve diğ." ifadesi takip eder. **Öztoprak ve ark. (1999) tarafından öne sürülen ...**
- Aynı soyadlı iki yazarın olması durumunda adının ilk harfi de eklenir. **Örn: A. Ersin (1989) ...**

KAYNAK GÖSTERİMİ: APA

- Eğer aynı yazarın aynı yılda basılmış birden fazla yayını kullanılmışsa basım yıllarının sonuna alfabetik bir karakter ilave edilir.
Bozbey ve diğ. (2003a)
tarafından yapılan çalışmalar bu sonucu ...
- Eğer yazarı belirsiz bir gazete yazısı kullanılacaksa gazete adı, basım tarihi ve sayfa no belirtilir. Bölgede görülen sel baskınları yapısal özellikleri etkilemektedir (Atlas 2.6.1998, syf.16)

- İnternette alınan kaynaklara atıf yapılırken, yazar adı varsa daha önce belirtildiği şekilde gösterilir. Yazar adı yoksa kaynağı sunan kurumun adı ve tarih kullanımı aşağıdaki şekilde gösterilir. Pazar hakkında bilgiler yer almaktadır (İMKB, 23.06.2003)
- veya Yazarı belli olmayan internet kaynaklarına atıf yapılırken, büyük harflerle URL-sıra numarası, yıl şeklinde yazılmalıdır. Örneğin: (URL-1, 2003), (URL-1 ve URL-2, 2003)
- URL-1'e (2003) göre ...

ALINTI YAPMA

- Tez içinde bir başka kaynaktan alınmış bir bölüm aynen aktarılmak istenirse, böyle bir alıntı, ana metnin son satırından başlayarak 1,5 satır aralığı boşluk bırakıldıktan sonra, ayrı bir paragraf olarak, tırnak (" ") içinde ve bir aralıkla yazılmalıdır. Alıntıdan sonra yeniden ana metne geçerken, yine 1,5 satır aralığı boşluk bırakılmalıdır.

- Acheson (1976) şöyle demektedir:
- "Doğal kaynaklı bileşikler içinde karbon-karbon çift bağı yaygın bir işlevsel gruptur. Çift bağlar, çoğu kez, diğer işlevsel gruplarla birlikte bulunurlar. Bununla birlikte, başka işlevsel gruplar içermeyen alkenler, sanıldığı kadar az değildir. Sözelimi, böceklerin iletişim gereçleri olan feromonlar yalnızca çift bağlar taşırlar".

KAYNAKÇA: KİTAP, KİTAP BÖLÜMLERİ

Tek Yazarlı Tam Kitap	Kaynakçada	Yazar, A.A. (Yıl). <i>Kitabın Adı</i> . Baskı Sayısı. Basım Yeri: Yayın Evi. Yazar, A.A. (Yıl). <i>Kitabın Adı</i> . http://www.xxxxxxxx adresinden edinilmiştir. Yazar, A.A. (Yıl). <i>Kitabın Adı</i> . doi:xxxxxxx Yedekçi, G. (2016). <i>Doğayla Tasarlamak: Biyomimikri ve Geleceğin Mimarlığı</i> . İstanbul: Mimarlık Vakfı Yayınları.
	Metin içinde	(Yedekçi, 2016)
Tek Yazarın Birden Fazla Kitabı	Kaynakçada	Elster, J. (1989a). <i>The cement of society: A study of social order</i> . Cambridge: Cambridge University Press. Elster, J. (1989b). <i>Nuts and bolts for the social sciences</i> . Cambridge: Cambridge University Press. Elster, J. (1989c). <i>Solomonic judgements: Studies in the limitations of rationality</i> . Cambridge: Cambridge University Press; Paris: Editions de la Maison des sciences de l'homme. Elster, J., & Moene, K. O. (Eds.). (1989). <i>Alternatives to capitalism</i> . Cambridge: Cambridge University Press.
	Metin içinde	(Elster, 1989a, 1989b, 1989c; Elster & Moene, 1989)
Birden Fazla Yazarlı Kitap	Kaynakçada	Birden fazla yazarlı kitaplarda, son yazarın soyadından önce “ve” yazılır. Yazar, A.A. ve Yazar, B.B. (Yıl). Kitabın Adı. Baskı Sayısı. Basım Yeri: Yayın Evi. Aslan, D. ve Aslan, S. (2015). <i>Atipik Bir Mimarlık Pratiği Olarak DS – Kır Resminden Peyzaja</i> . İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları. Dal, M., Işık, A., Kılıç C. ve Eren, E. (2016). <i>Beton Teknolojisi ve Beton Teknolojisi Laboratuvarı</i> . İstanbul: Mimarlık Vakfı Yayınları.
	Metin içinde	(Dal, Işık, Kılıç ve Eren, 2016)
Birden fazla basımlı kitap	Kaynakçada	Strunk, W., Jr., & White, E. B. (2000). <i>The elements of style</i> (4th ed.). New York: Longman.
	Metin içinde	(Strunk & White, 2000)
(Birden fazla basımlı) yazarsız kitap	Kaynakçada	<i>Publication manual of the American Psychological Association</i> (5th ed.). (2001). Washington, DC: American Psychological Association.

KAYNAKÇA: KİTAP, KİTAP BÖLÜMLERİ

Editörlü Kitap	Metin içinde	(American Psychological Association [APA], 2001)
	Kaynakçada	Editör, A.A. (Ed.) (Yıl). <i>Kitabın Adı</i> . Baskı Sayısı. Basım Yeri: Yayın Evi.
Online Kitap	Metin içinde	(Shweder, Minow, & Markus, 2002) (Katznelson & Shefter, 2002)
	Kaynakçada	Reed, J. (1922). <i>Ten days that shook the world</i> . Project Gutenberg. Etext 3076. Retrieved January 12, 2004, from ftp://ibiblio.org/pub/docs/books/gutenberg/etext02/10daz10.txt
Birden fazla ciltli kitap	Metin içinde	(Reed, 1922)
	Kaynakçada	Pflanze, O. (1963–1990). <i>Bismarck and the development of Germany</i> (Vols. 1–3). Princeton, NJ: Princeton University Press.
	Metin içinde	(Pflanze, 1963–1990)

KAYNAKÇA: SÜRELİ YAYINLAR

Dergi Makalesi	Kaynakçada	<p>Yazar, A.A. (Yıl). <i>Makale Adı. Sürelî Yayının Adı</i>. xx, s-s, doi: xx.xxxxx. [xx: dergi sayısı, s-s: sayfalar]</p> <p>Birden fazla yazarlı makalelerde(en fazla yedi yazarın ismi yazılır) son yazarın soyadından önce “ve” yazılır.</p> <p>Yazar, A.A., Yazar, B.B. ve Yazar, C.C. (Yıl). <i>Makale Adı. Sürelî Yayının Adı</i>. xx, s-s, doi: xx.xxxxx.</p> <p>DOI numarası olmayan makale</p> <p>Ekşi, H. (2006). Bilişsel ahlak gelişimi kuramı: Kohlberg ve sonrası. <i>Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i>, 6, 29-38</p> <p>DOI numarası yoksa ve kaynak online alındı ise derginin ana sayfasının URL’si verilir. Ulaşım tarihi eklenmez.</p> <p>Derginin her sayısının sayfa numarası 1’den başlıyorsa, cilt sayısının sonra ayrıç içinde dergi sayısı yazılır</p> <p>Karadağ, E. ve Öney, A. (2006). İlköğretim birinci kademesinde portfolyo dosyalarının değerlendirme aracı olarak kullanılabilirliği. <i>Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi</i>, 7(2), 235-246.</p> <p>Altı yazardan fazla yazarlı dergi makalelerinde ilk beş yazardan sonra “...” ve son yazar yazılır, diğer yazarlar eklenmez.</p> <p>Basımda olan dergi makaleleri</p> <p>Baloğlu, N. ve Karadağ, E. (basımda). Öğretmen yetkinliğinin tarihsel gelişimi ve Ohio Öğretmen Yetkinlik Ölçeği: Türk kültürüne uyarlama, dil geçerliği ve faktör yapısının incelenmesi. <i>Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi</i>.</p> <p>İngilizce</p> <p>Satoğlu, Ş.I., Durmuşoğlu, M. B., & Ertay, T. A., 2010. A Mathematical Model And A Heuristic Approach For Design Of The Hybrid Manufacturing Systems To Facilitate One-Piece Flow, <i>International Journal of Production Research</i>, 48(17), 5195-5220.</p>
	Metin içinde	<p>(Yedekçi, 2016), (Karadağ ve Öney, 2006) (Karadağ ve ark.,2012) [Yedi yazar]</p>
Popüler Dergi Makalesi	Kaynakçada	<p>Özbaşaran-Dede, N. (2008, Kasım). Küresel iklim savaşçıları: Solucanlar. <i>Bilim ve Teknik</i>, 492, 11-13.</p>
	Metin içinde	<p>(Özbaşaran-Dede, 2008)</p>
Haber Makalesi	Kaynakçada	<p>Gazete yazılarında sayfa numaralarından önce “s.” koyunuz</p> <p>Demir, F. (2006, Haziran). Çevre mevzuatında kirlilik var. <i>Yeditepe Haber</i>, 23, s.24-30.</p> <p>Yazarı belirtilmemiş haber makalesi</p> <p>Bilgide çağdaş yapılanma (2008, Mart). <i>Uludağ Postası</i>, 71, s.1-3</p> <p>Farklı sayfalarda yayınlanmış gazete makaleleri</p> <p>Öğrencilerine matematiği sevdirmek için internet sitesi kurdu. (2008, 16 Kasım). <i>Milliyet</i>, s.19,27.</p>

KAYNAKÇA: SÜRELİ YAYINLAR

Özel Sayı		Online haber makalesi Arat, Ş. (2013, 13 Mart). En iyi 120 liseliye üniversite hayatları boyunca yarım burs. <i>Hürriyet</i> . http://www.hurriyet.com.tr adresinden erişilmiştir. [Çalışmayan URL den kaçınmak için ana web sayfasının URL'si verilir.]
	Metin içinde	(Demir, 2006) ("Bilgide çağdaş yapılanma", 2008)
	Kaynakçada	Bütün bir derginin özel bir sayısı veya bir kısmı.Özel sayının editörü ve sayı başlığı yazılır. Hesapçioğlu, M., (Ed.). (2002). Küreselleşme ve eğitim [Özel sayı]. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 2(1). Özel sayının editörü yoksa, dergi sayısının ismi, basım yılından önce editör isimlerinin yerine tırnak içinde kullanılır, istenirse isimde kısaltma yapılabilir.
Monograf	Metin içinde	(Hesapçioğlu,2002) ("Küreselleşme ve eğitim", 2002).
	Kaynakçada	Gümüşçü, O. ve Kodal, T. (2008) Mücadeleyi destekleyen ve bilinmeyen bir coğrafya eseri: Anadolu [Monografi]. Erdem, 52, 138-182.
	Metin içinde	(Gümüşçü ve Kodal, 2008)
Özet	Kaynakçada	Orijinal kaynak olarak özet Korkut, Y., Müderrisoğlu, S. ve Tanık, M. (2006). Klinik psikoloji alanında karşılaşılan etik ihlal örnekleri ve nasıl ele alındıklarının değerlendirilmesi [Özet]. <i>Türk Psikoloji Yazıları</i> , 9(18), 49 İkincil bir kaynaktan alınan özet (basılmış süreli yayın) Eğer ikincil kaynağın baskı senesi orijinal çalışmanınkinden farklı ise her iki tarihi orijinal tarih ilk olmak üzere taksim işareti ile ayırarak belirtilir. Mardan, O. (2013). Reklamlarda cinsiyetçilik. <i>Türk Psikoloji Dergisi</i> . 15(21), 1-21. Özet ULAKBİM Sosyal Bilimler Veritabanı'ndan edinilmiştir.
	Metin içinde	(Korkut, Müderrisoğlu ve Tanık, 2006). (Mardan, 2013/2012).

KAYNAKÇA: TOPLANTI VE SEMPOZYUM BİLDİRİLERİ/MESAJLAR

Bir sempozyumda sunulan çalışmalar	Kaynakçada	Bildiri özeti Karadağ, E., Baloğlu, N., Korkmaz, T. ve Yüksel, S. (2008, 03 Eylül). <i>Öğretmen adaylarındaki kontrol odağı yönelimlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına etkisi: Bir path analizi çalışması</i> . 17. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulmuş bildiriÖzeti. www.sakarya.edu.tr/17uebk/bil-diriler.karadag . Erişim tarihi: 19.09.2008 Basılmamış bildiri Acar, M. H. & Yılmaz, P. (1997). Effect of tetramethylthiuramdisulfide on the cationic polymerization of cylohexeneoxide, <i>The 2nd International Conferences on Advanced Polymers via Macromolecular Engineering</i> , Orlando, Florida, USA : April 19-23. Sanal konferansta sunulan bildiri, yer bilgisi mevcut değildir. Tan, G., & Lewandowsky, S. (1996). <i>A comparison of operatör trust in hu-mans versus machines</i> . Paper presented at the CybErg 96 virtual conference. Retrieved May 16, 2000, from http://www.curtin.edu.au/conference/cyberg/centre/outline.cgi/frame?dir=tan
	Metin içinde	(Acar, M. H. & Yılmaz, P.1997)
Haber grupları, e-posta mesajları	Kaynakçada	Bir kişiden diğerine gönderilen bir e-posta kişisel iletişim olarak değerlendirilir ve kaynakçada yer alır. Eğer yazarın tam ismi mevcut değilse kullandığı mahlas yazılır. İngilizce için "Message posted to", Türkçe için "... adresinden alınmıştır" ifadelerini kullanılır. Simons, D. J. (2000, July 14). <i>New resources for visial cognition</i> [Msg 31]. Message posted to http://groups.yahoo.com/group/visialcognition/mes-sage/31

KAYNAKÇA: ELEKTRONİK MEDYA

Basılı bir kaynak temel alınarak hazırlanmış internet makaleleri	Kaynakçada	VandenBos, G., Knapp, S., & Doe, J. (2001). <i>Role of reference elements in the selection of resources by psychology undergraduates</i> [Electronic Version]. <i>Journal of Bibliographic Research</i> , 5, 117-123. Çırık, İ. (2008). <i>Çok kültürlü eğitim ve yansımaları</i> [Elektronik versiyon]. <i>Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , 34, 27-40. Çırık, İ. (2008). <i>Çok kültürlü eğitim ve yansımaları</i> . <i>Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , 34,27-40. http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/CIRIK.pdf . Erişim tarihi: 18. 11. 2013
Sadece çevrimiçi dergilerde yayınlanan makaleler	Metin içinde	(Çırık, 2008)
	Kaynakçada	Fredrickson, B. L. (2000, March 7). <i>Cultivating positive emotions to optimize health and well-being</i> . <i>Prevention & Treatment</i> 3, Article 0001a. Retrieved November 20, 2000, from http://journals.apa.org/prevention/volume3/pre0030001a.html . Yeşilyurt, S. (2008). <i>Üniversiteye giriş sınavına hazırlanan öğrencilerin dershaneleri tercih etme sebepleri ve dershanelerdeki biyoloji öğretiminin durumu üzerine bir çalışma</i> . <i>Türk Fen Eğitim Dergisi</i> , 5(2). http://www.tused.org/in-temet/tufed/default13.asp . Erişim tarihi: 16.08. 2008
İnternette yer alan süreli olmayan yayınlar	Metin içinde	(Yeşilyurt, 2008)
	Kaynakçada	Türk Psikolojik Danışma Rehberlik Derneği. <i>Psikolojik danışma ve rehberlik alanında çalışanlar için etik kurallar</i> , http://www.pdr.org.tr . Erişim tarihi: 16.11.2008
Bir internet dokümanında bölüm veya kısım	Metin içinde	(Türk Psikolojik Danışma Rehberlik Derneği, 2008)
	Kaynakçada	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu. (2013, Kasım). <i>İnteraktif aylık bülten</i> . http://www.bddk.gov.tr/WebSitesi/turkce/Istatistiki_Veriler/Istatistiki_Veriler.aspx , Erişim tarihi: 01.02.2014 Benton Foundation. (1998, July 7). <i>Barriers to closing the gap. In Losing ground bit by bit: Low income communities in the Information age</i> (chap. 2). Retrieved August 18, 2001, from http://benton.org/Library/Low-Inco-me/two.html
Bağımsız dokümanlar yazar ve tarih belirtilmemiş	Metin içinde	(Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, 2013)
	Kaynakçada	Eğer dosyanın yazarı belirtilmemişse, kaynakça maddenize dosyanın başlığı ile başlayınız. <i>Kişilik bozuklukları</i> . www.gata.edu.tr/dahilibilimler/ruhsagligi/ders-not%205.6 . Erişim tarihi: 15.12.2010
	Metin içinde	("Kişilik bozuklukları",2010)

KAYNAKÇA: DİĞER

Bilgisayar Yazılımı	Kaynakçada	Comprehensive Meta-Analysis (Version 2) [Computer software]. Englewood, NJ : Biostat.
	Metin içinde	(Comprehensive Meta-Analysis, Version 2)
Müzik Kaydı	Kaynakçada	Erkin, U. C. (1995). Altı Prelüd [V. Erman]. Ulvi Cemal Erkin: Complete works for piano solo [CD]. Avusturya: Hungaroton Classic.
	Metin içinde	(Altı Prelüd, Hungaroton Classic, parça 3) (kaydın parça numarası eklenir)
Kişisel görüşme	Kaynakçada	LePichon, X. (15 Mayıs 1997). Kişisel görüşme. İstanbul.
	Metin içinde	(LePichon, X.,1997)
Sinema filmi	Kaynakçada	Simpson, B. (Producer) & Johnson, T. (Director). (2004). The corporation [DVD]. Canada: Big Picture Media Corporation
	Metin içinde	(Simpson, B., 2004)
Yasa, Yönetmelik	Kaynakçada	3458 Sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun. (1938). T. C. Resmi Gazete, 3945, 28 Haziran 1938.
	Metin içinde	(3458 Sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanunu, 1938)

DERS NOTU KAYNAKÇA

- **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Şener Büyüköztürk , Ebru Kılıç Çakmak, Özcan E. Akgün, Şirin Karadeniz, Funda Demirel, Pegem Akademi, 5. Baskı, 2010
- **Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Kazım Özdamar, Kaan Kitabevi, 2003.
- **Bilimsel Araştırma Nasıl Yapılır, Nasıl Yazılır**, Muzaffer Üstdal, Kural Gülbahar, Beta, 1997.